

ANOTACE

Náš tým, skládající se ze studentů 1.A Gymnázia Jana Keplera, se rozhodl zabývat se ve spojitosti s tématem Síla moci tématem Gulagů, jakožto prostředků mocných k likvidaci nepohodlných. V rámci přípravy jsme navštívili přednášku ředitele sdružení Gulag.cz Štěpána Černouška a tři z nás se také vydali za autorem knihy Čechoslováci v Gulagu Adamem Hradilkem. Setkání s těmito odborníky nám ujasnila, co z širokého okruhu sovětských pracovních táborů by se dalo použít. Přemýšleli jsme, zda-li se máme zabývat nějakou konkrétní kapitolou z období Gulagů (transport do Niska, důraz na Čechoslováky,...). Nakonec jsme se však rozhodli pojmout téma co nejobecněji a pokusit se na něj nahlédnout z různých hledisek (ekonomické, mocenské, lidské/ morální). Dále jsme ještě vytvořili historickou osu vývoje Gulagů a použili příběhy dvou pamětníků. Naším cílem bylo přiblížit veřejnosti téma, o němž má většina populace jen matný obraz.

CITACE

Před 100 lety vyjel ze Švýcarska vlak s V.I.P. bolševiky, který změnil dějiny - Aktuálně.cz. *Názory - Aktuálně.cz* [online]. Copyright © Economia, a.s. [cit. 11.02.2019]. Dostupné z: <https://nazory.aktualne.cz/pred-100-lety-vyjel-ze-svycarska-vlak-s-bolseviky/r~842d3a261ad111e7a70b002590604f2e/>

Moskevské procesy – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Moskevsk%C3%A9_procesy

Karl Radek – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Karl_Radek

Velká čistka – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Velk%C3%A1_%C4%8Distka

Online. [online]. Copyright © Copyright [cit. 11.02.2019]. Dostupné z: <http://www.gulag.online/?locale=cs>

Josif Vissarionovič Stalin – Wikipedie. [online]. Dostupné z: https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Josif_Vissarionovič_Stalin

Gulag – Wikipedie. [online]. Dostupné z: <https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Gulag>

403 Forbidden. *403 Forbidden* [online]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/uvod/vzdelavaci-projekt-pamet-a-dejiny-totalitnich-rezimu/pametnici-sovetskych-pracovnich-taboru/pametnici-sovetskych-pracovnich-taboru-jan-plovajko/>

DVOŘÁK, Jan, Jaroslav FORMÁNEK a Adam HRADILEK. *Čechoslováci v Gulagu*. Praha: Česká televize, 2017. Edice České televize. ISBN 978-80-7404-235-5.

DVOŘÁK, Jan, Jaroslav FORMÁNEK a Adam HRADILEK. *Čechoslováci v Gulagu II*. Praha: Česká televize, 2018. Edice České televize. ISBN 978-80-7404-311-6.

Главное
управление
исправительно-трудовых
лагерей



GULAG

Hlavní
správa
nápravně-pracovních
táborů

Bolševická revoluce, snaha vlády zbavit se třídních nepřátel, založení tajné policie „Čeka“



19 17



19 19

Začátek budování koncentračních a pracovních táborů za vlády Lenina

Nástup Stalina na pozici generálního tajemníka Komunistické strany Sovětského svazu



19 22



Masová výstavba pracovních táborů po celém severu Ruska, Naftalij Frankell vypracovává projekt na tyto tábory s podporou Stalina

19 29



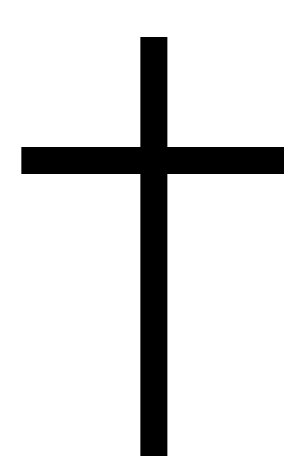
Začátek 2. světové války → masová deportace vězňů (z Polska, Pobaltí, Československa) do Gulagů

19 39



Začátek budování tzv. Mrtvé železnice vězňů z Gulagů

19 47



Smrt Stalina



19 53



19 60

Oficiální zrušení správy Gulagů

Historie

Továrna na ekonomiku



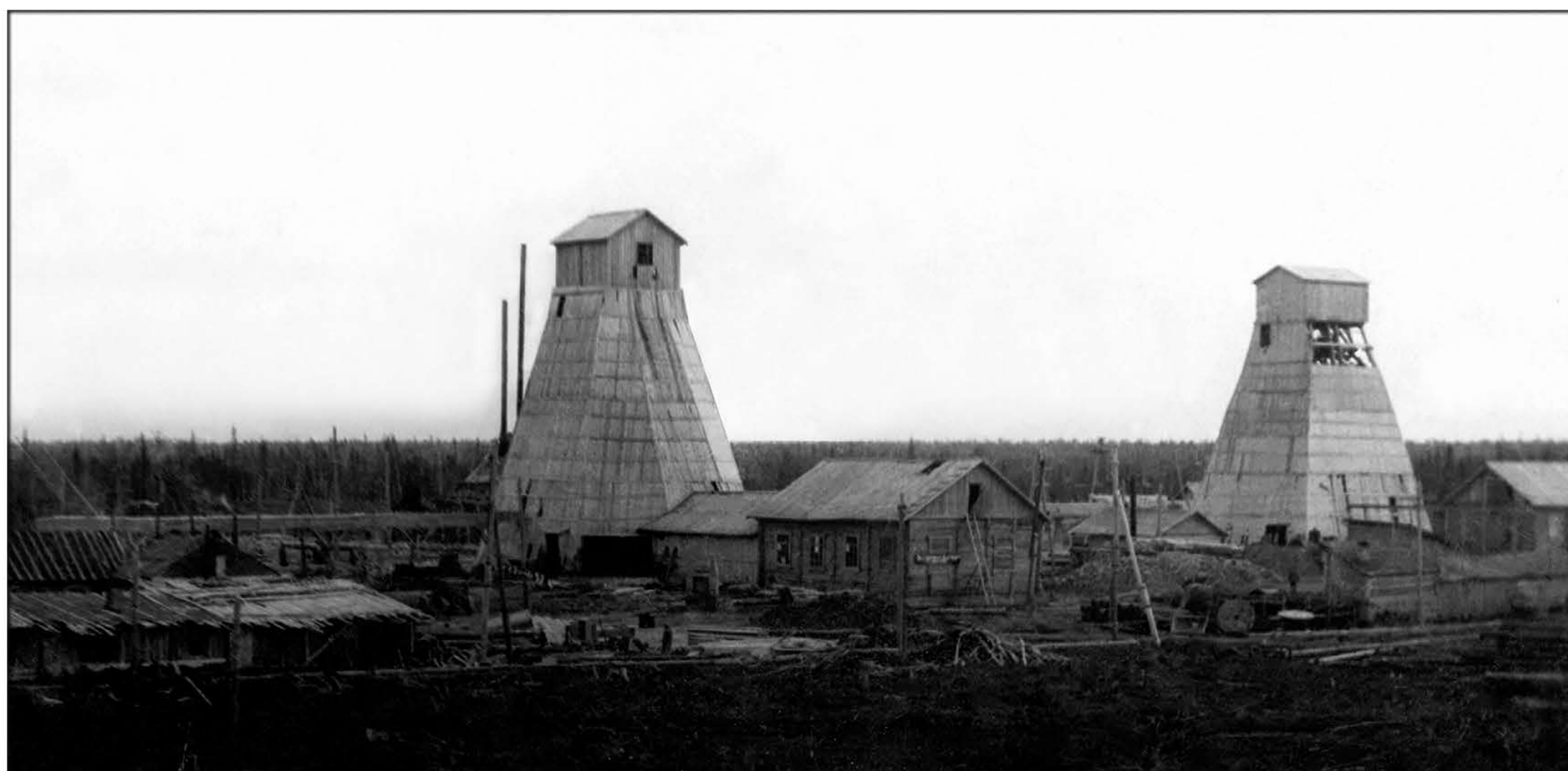
Vězni sekající dříví

Gulagy byla síť pracovních táborů, která měla několik účelů. Jeden z hlavních byla podpora sovětské ekonomiky. Až 30 000 táborů se vystavělo na těžko přístupných nebo neobydlených místech a to ze dvou důvodů.

Jeden důvod byla těžba. Potřeba surovin dostala Sovětský svaz do situace, kdy všechna přístupná naleziště byla vytěžená a těžba v nepřístupných oblastech by je vyšla draho. Proto u nepřístupných nalezišť postavil Sovětský svaz pracovní tábory, kde byly práce nucené a neplacené. Zaopatřit se vězni často museli sami.

Druhým a neméně důležitým důvodem byla stavba finančně náročných projektů, jako například železnic, silnic, nebo přehrad po celém svazu. Na těchto stavbách platily stejné podmínky. Vězni na nich pracovali bez patřičného vybavení s minimem jídla a pohodlí a často žádnými zkušenostmi.

Do táborů byli posíláni krom politických vězňů i kriminálníci. Stát tím pádem financoval věznice a jedině, co ho mohlo zajímat, bylo naplnění norem v táborech. S trochou nadsázky se dá říct, že stavebním kamenem tehdejší ekonomie byly pracovní tábory pod záštitou GULAG. Gulagem prošlo přes 20 milionů lidí, kteří zde pracovali 364 dní v roce, po více než 20 let a to za úplné minimum, což je jako pracovní síla prakticky bezkonkurenční.



Naftové šachty Uchtpečlagu

Jezero potu

Život v Gulagu byla těžko představitelná muka. Lidé pracovali 364 dní v roce a "volno" měli pouze na výročí Velké říjnové socialistické revoluce. Málokdo však vydržel takovou dobu, aby se nějakého volna dočkal. Průměrná délka života v Gulagu byla kolem 3 měsíců. Za to však nemohla pouze permanentní práce, ale i bídná strava. Vězni dostávali denně pouze 80g chleba a vývary z ryb. Podle splnění normy se vězňům upravovaly dávky chleba.

Zkrátka, podmínky pro život byly mizerné a strážní to vězňům neulehčovali. Když se jim cokoli nezdálo (například stěžování si nebo odpočívání), tak mohli beztrestně zabít. Také to neměli úplně lehké... Mrzli ve stejných teplotách jako vězni, jen o trochu lépe zaopatřeni.



Pracující vězni v hlubokém sněhu za mrazivého sibiřského počasí.



Stavění železnice za mrazivých podmínek.

Ale jak se vlastně kdokoliv dostal do Gulagu? Třemi způsoby: Buď to byl kriminálník, nebo někdo, kdo politicky nevyhovoval tehdejšímu poměru, nebo měl jen smůlu a byl náhodně zvoleným člověkem do počtu předem stanovených norem.

Politictí vězni byli často utlačováni skutečnými kriminálníky, kteří se neštítli dosáhnout lepších pozic za použití jakýchkoli prostředků.

Tábory byli na bohem zapomenutých místech, kde nejvyššími zákony byly zvířecí pudy jednotlivců. Každý sám za sebe.

MOC GULAGU

Tábory GULAGu dosáhly největšího rozsahu za vlády J. V. Stalina, který je používal i jako prostředek k likvidaci svých "politických oponentů".

Po roce 1936, kdy Stalin odstraňoval zbývající opozici a upevňoval si absolutní moc, bylo ve vykonstruovaných procesech (tzv. Moskevské procesy) odsouzeno mnoho dřívějších vrcholných politických činitelů. Pobyt v nápravně-pracovních táborech byl po trestu smrti druhým nejčastějším trestem.

Nejvýše postavených politiků či armádních generálů se většinou týkal nejvyšší trest, mezi odsouzené k pobytu v Gulagu patřil např. Karl Radek.

Karl Radek byl politik židovského původu. Narodil se v roce 1885 ve Lvově jako Karl Sobelsohn, jméno Radek převzal od postavy z oblíbené knihy Syzyfowe práce. S Leninem se poprvé setkal v době 1. světové války ve Švýcarsku. V roce 1917 spolu s ním a dalšími bolševickými revolucionáři odcestoval tzv. „zapečetěným vlakem“ přes Německo a Švédsko do Petrohradu. Po říjnové revoluci se stal členem Ústředního výkonného výboru SSSR. Po Leninově smrti (1924) začal jeho vliv upadat, nějaký čas pracoval v Číně. Po roce 1930 se vrátil do Sovětského svazu, ale v roce 1937 byl jako hlavní obžalovaný 2. Moskevského procesu odsouzen k 10 letům v Gulagu. Tam pobyl pouze 2 roky a roku 1939 byl při pokusu o útěk zastřelen.



Mapa lágrů po celém Sovětském svazu

Slepá místa v dnešním světě



Opuštěné velitelství táborového komplexu ve Vorkutě



Jedna ze železnic na Sibiři vybudována vězňemi z lágrů



Mrtvá železnice

I přesto, že gulagem prošlo přes 14 miliónů lidí, je stále toto téma velice neprozkoumané a není zaryté ve vědomí společnosti tak, jako například nacistické koncentrační tábor

Skoro každý čtvrtý Rus si myslí, že stalinové represe byly odůvodněným politickým krokem a méně než polovina lidí považuje tehdejší vraždění za zločin. Z žádných ruských Gulagů dnes není vytvořen skanzen či muzeum. O Gulagy se zajímají více okolní státy, než Rusko. Avšak v Moskvě je poměrně kvalitní Muzeum života v GULAGu.

Z mnoha českých expedic jsou k dispozici fotky a materiály z ruských Gulagů, díky kterým si dnes může každý zjistit, jak tábory v současnosti vypadají. Bylo zmapováno mnoho táborů a stále jsou objevovány nové. Bohužel se jich mnoho rozpadá a zaniká, ale díky moderním technologiím jsou dokumentovány, vznikají podrobné literatury a dokonce i virtuální verze, přes internet dostupné pro každého. Obzvláště velkou práci (v ČR) vykonává ÚSTR (Ústav pro studium totalitních režimů) a Gulag.cz, kteří spolupracují na virtuální podobě Gulagů (Gulag.online).

PAMĚTNÍK Josef Janoušek

Josef Janoušek se vyučil řezníkem a ve Volyni (severozápad Ukrajiny), kam se rodina Janouškových přestěhovala, si vzal Marii Vackovou za ženu. První světovou válku přečkal díky práci v divizní kapele a po válce se mu podařilo zařídit si vlastní řeznictví v městě Išim v Rusku. Živnostníci ale byli v tehdejším Sovětském svazu pronásledováni, a to donutilo Josefa utéct do malé vesničky Rožděstvěna. Po smrti jejich syna Vladimíra se podařilo Josefovi a Marii přežít díky pomoci Baptistů, na jejichž shromážděních Josef občas kázal. Lidé patřící k církvi však byli pronásledováni a Josef byl bez pořádného soudu odsouzen na šest let do lágru. Tam přežíval s pomocí spoluvězně, se kterým se dělil o jídlo a díky kterému se mu podařilo dostat do skupiny sběračů oblečení. Tato práce obnášela svlékání mrtvol a odnášení hadrů do skladu a jelikož bylo v táboře přes deset tisíc mrtvých, tak ani toto nebyla lehká práce. Dále pracoval jako kuchař pro strážce a v roce 1939 byl propuštěn. Za doby jeho věznění se jeho žena Marie neustále přestěhovala kvůli vychovávání dětí ve „špatném duchu“ tedy ne v tom socialistickém.



Rodina Josefa Janouška v roce 1930



PAMĚTNÍK Jan Plovajko



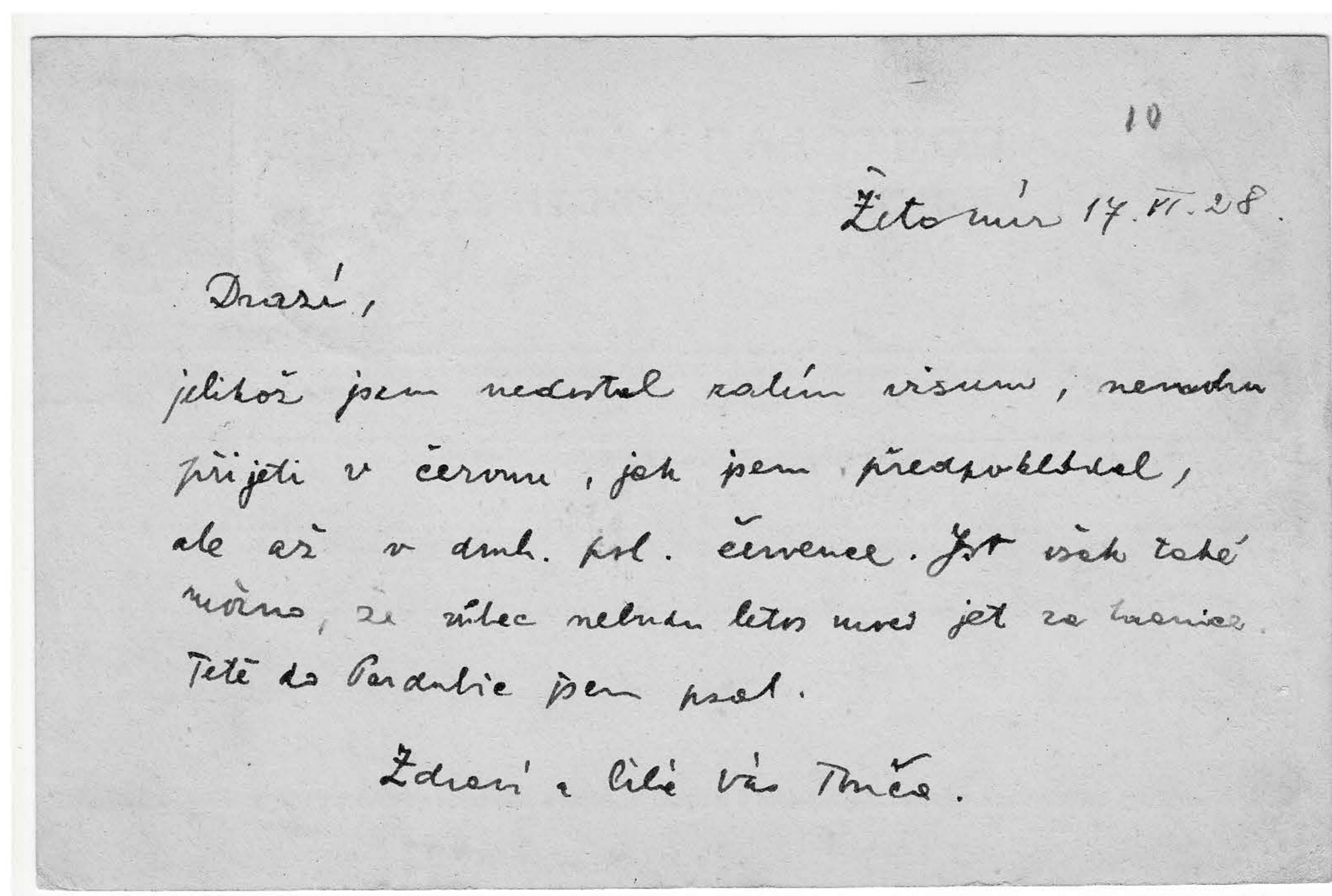
Jan Plovajko se narodil 5. února 1922 na Podkarpatské Rusi. Po zaboru Podkarpatské Rusi Maďarskem se rozhodl, že společně s dalšími členy rodiny uteče do Sovětského svazu. Učinil tak 20. října 1940, kdy překročil hranici u města Užok. Krátce na to ho však chytla pohraniční hlídka a odvezla ho k výslechu na NKVD, odkud byl po obvinění ze špionáže odvezen do sběrného tábora Skolje. Po třech měsících v tomto táboře se dostal do věznice ve Stryji. Dále byl odvezen do bývalého kláštera ve Starobělsku, odkud po dvou měsících putoval dál do Krasnojarska. Po dalších dvou měsících byl po řece Jenisej převezen do přístavu Dudinka a odtamtud vlakem až do cíle - do tábora v Norilsku. Každý den, po dobu 3 let, musel chodit několik kilometrů do kamenolomu, či odklízet sníh. Dávky jídla v táboře byly opravdu malé, a tak se po několika letech práce a hladovění dostal na úplné dno. Nakonec byl 8. března 1943 osvobozen Československými vojenskými jednotkami v SSSR, kterými byl poté převezen do Buzuluku. Poté byl 6. července 1943 odveden a absolvoval vojenský výcvik. Společně s dalšími Čechoslováky se zúčastnil bojů od Kyjeva až do Prahy jako člen dělostřelectva. Po válce dále sloužil v armádě, odkud byl v roce 1950 propuštěn. Následně pracoval v různých povoláních a v roce 1970 odešel do důchodu.



Náš zájem o toto téma vzbudila přednáška historika Štěpána Černouška. Cílem našeho týmu bylo poukázat na problematiku Gulagů, která stále není v povědomí lidí, navzdory četným pramenům. Snažili jsme se nahlédnout na Gulagy ze všech možných hledisek. Využili jsme tedy prameny internetové, knižní a informace z již zmiňované přednášky.

Rádi bychom poděkovali za pomoc a poskytnutí informací Ústavu pro totalitní režimy, stránce gulag.cz, panu Štěpánu Černouškovi a pedagogům Martině Strnadové a Antonínu Kolářovi.

Náš tým se skládal ze studentů 1.A Gymnázia Jana Keplera ve složení: Brůhová Štěpánka, Dolečková Anna, Sládek Šimon, Sticzay Teodor, Vágner Šimon, Vopěnka Sebastian, Železná Agáta, Žentelová Ráchel, Žežulka Herbert.



Не забывай

Vážená paní
Ivana Landsingerová
Gymnázium Jana Keplera
Parléřova 2/118
169 00 Praha 6 – Hradčany

Praha, dne 30. ledna 2018

Č. j.: USTR 116-1/2019
USTRP000FDE7
Počet listů: 1

Vážená paní Landsingerová,

Ústav pro studium totalitních režimů (ÚSTR) tímto vyjadřuje svůj souhlas, aby studenti Gymnázia Jana Keplera použili při tvorbě výstavy o totalitní moci, která může být vystavena v Muzeu komunismu, materiály předané zaměstnanci ÚSTR za tímto účelem. Po konzultaci se zaměstnanci ÚSTR mohou být ukázky výstavy publikovány na internetu.

S pozdravem



Mgr. Zdeněk Hazdra, Ph.D.
ředitel Ústavu

SADY MOCI

HISTORIE

1917- bolševická revoluce, snaha vlády zbavit se třídních nepřátel, založení tajné policie „Čeka“

1919- začátek budování koncentračních a pracovních táborů za vlády Lenina

1922- nástup Stalina na pozici generálního tajemníka Komunistické strany Sovětského svazu

1929- masová výstavba pracovních táborů po celém severu Ruska, Naftalij Frankell vypracovává projekt na tyto tábory s podporou Stalina

1939- začátek 2. světové války → masová deportace vězňů (z Polska, Pobaltí, Čech) do Gulagů

1947- začátek budování tzv. Mrtvé železnice vězni z Gulagů

1953- smrt Stalina

1960- oficiální zrušení správy Gulagů

<http://multimedia.ctk.cz/foto/document/2610257/45>

<http://multimedia.ctk.cz/foto/document/37386997/193>

<http://multimedia.ctk.cz/foto/document/24988525/1716>

GULAGY Z RŮZNÝCH HLEDISEK

TOVÁRNA NA EKONOMIKU

Gulagy byla síť pracovních táborů, která měla několik účelů. Jeden z hlavních byla podpora sovětské ekonomiky. Až 30 000 táborů se vystavělo na těžko přístupných nebo neobydlených místech a to ze dvou důvodů.

Jeden důvod byla těžba. Potřeba surovin dostala Sovětský svaz do situace, kdy všechna přístupná naleziště byla vytěžená a těžba v nepřístupných oblastech by je vyšla draho. Proto u nepřístupných nalezišť postavil Sovětský svaz pracovní tábory, kde byly práce nucené a neplacené. Zaopatřit se vězni často museli sami.

Druhým a neméně důležitým důvodem byla stavba finančně náročných projektů, jako například železnic, silnic, nebo přehrad po celém svazu. Na těchto stavbách platily stejné podmínky. Vězni na nich pracovali bez patřičného vybavení s minimem jídla a pohodlí a často žádnými zkušenostmi.

Do táborů byli posíláni krom politických vězňů i kriminálníci. Stát tím pádem financovat věznice a jediné, co ho mohlo zajímat, bylo naplnění norem v táborech. S trochou nadsázky se dá říct, že stavebním kamenem tehdejší ekonomie byly pracovní tábory pod záštitou GULAG. Gulagem prošlo přes 20 milionů lidí, kteří zde pracovali 364 dní v roce, po více než 20 let a to za úplné minimum, což je jako pracovní síla prakticky bezkonkurenční.

MOC GULAGU – MOCNÍ V GULAGU

Tábory GULAGu dosáhly největšího rozsahu za vlády J. V. Stalina, který je používal i jako prostředek k likvidaci svých “politických oponentů”.

Po roce 1936, kdy Stalin odstraňoval zbývající opozici a upevňoval si absolutní moc, bylo ve vykonstruovaných procesech (tzv. Moskevské procesy) odsouzeno mnoho dřívějších vrcholných politických činitelů. Pobyt v nápravně-pracovních táborech byl po trestu smrti druhým nejčastějším trestem.

Nejvýše postavených politiků či armádních generálů se většinou týkal nejvyšší trest, mezi odsouzené k pobytu v Gulagu patřil např. Karl Radek.

Karl Radek byl politik židovského původu. Narodil se v roce 1885 ve Lvově jako Karl Sobelsohn, jméno Radek převzal od postavy z oblíbené knihy Syzyfowe práce. S Leninem se poprvé setkal v době 1. světové války ve Švýcarsku. V roce 1917 spolu s ním a dalšími bolševickými revolucionáři odcestoval tzv. „zapečetěným vlakem“ přes Německo a Švédsko do Petrohradu. Po říjnové revoluci se stal členem Ústředního výkonného výboru SSSR. Po Leninově smrti (1924) začal jeho vliv upadat, nějaký čas pracoval v Číně. Po roce 1930 se vrátil do Sovětského svazu, ale v roce 1937 byl jako hlavní obžalovaný 2. Moskevského procesu odsouzen k 10 letům v Gulagu. Tam pobyl pouze 2 roky a roku 1939 byl při pokusu o útěk zastřelen.

<http://multimedia.ctk.cz/foto/document/4369541/74>

ŽIVOT V GULAGU

Život v Gulagu byla těžko představitelná muka. Lidé pracovali 364 dní v roce a “volno“ měli pouze na výročí Velké říjnové socialistické revoluce. Toho tzv. “volna“ se však většina nedočkala - průměrná délka života v Gulagu byla kolem 3 měsíců. Za to však nemohla pouze permanentní práce, ale i bídná strava. Vězni dostávali denně pouze 80g chleba a vývary z ryb. Podle splnění normy se vězňům upravovaly dávky chleba.

Zkrátka, podmínky pro život byly mizerné a strážní to vězňům neulehčovali. Když se jim cokoli nezdálo (například stěžování si nebo odpočívání), tak mohli beztrestně zabíjet. Také to neměli úplně lehké... Mrzli ve stejných teplotách jako vězni, jen o trochu lépe zaopatření.

Ale jak se vlastně kdokoli dostal do Gulagu? Třemi způsoby: Buď to byl kriminálník, nebo někdo, kdo politicky nevyhovoval tehdejším poměrům, nebo měl jen smůlu a byl náhodně zvoleným člověkem do počtu předem stanovených norem.

Politici vězni byli často utlačováni skutečnými kriminálníky, kteří se neštíteli dosáhnout lepších pozic za použití jakýchkoli prostředků.

Tábory byli na bohem zapomenutých místech, kde nejvyššími zákony byly zvířecí pudy jednotlivců. Každý sám za sebe.

GULAGY A 21. STOLETÍ

I přesto, že gulagem prošlo přes 14 miliónů lidí, je stále toto téma velice neprozkoumané a není zaryté ve vědomí společnosti tak, jako například nacistické koncentrační tábory.

Skoro každý čtvrtý Rus si myslí, že stalinské represe byly odůvodněným politickým krokem a méně než polovina lidí považuje tehdejší vraždění za zločin. Z žádných ruských Gulagů dnes není vytvořen skanzen či muzeum. O Gulagy se zajímají více okolní státy, než Rusko. Avšak v Moskvě je poměrně kvalitní Muzeum života v GULAGu.

Z mnoha českých expedic jsou k dispozici fotky a materiály z ruských Gulagů, díky kterým si dnes může každý zjistit, jak tábory v současnosti vypadají. Bylo zmapováno mnoho táborů a stále jsou objevovány nové. Bohužel se jich mnoho rozpadá a zaniká, ale díky moderním technologiím jsou dokumentovány, vznikají podrobné literatury a dokonce i virtuální verze, přes internet dostupné pro každého. Obzvláště velkou práci (v ČR) vykonává ÚSTR (Ústav pro studium totalitních režimů) a Gulag.cz, kteří spolupracují na virtuální podobě Gulagů (Gulag.online).

JAN PLOVAJKO

PAMĚTNÍK

Jan Plovajko se narodil 5. února 1922 na Podkarpatské Rusi. Po záboru Podkarpatské Rusi Maďarskem se rozhodl, že společně s dalšími členy rodiny uteče do Sovětského svazu. Učinil tak 20. října 1940, kdy překročil hranici u města Užok. Krátce na to ho však chytla pohraniční hlídka a odvezla ho k výslechu na NKVD, odkud byl po obvinění ze špionáže odvezen do sběrného tábora Skolje. Po třech měsících v tomto táboře se dostal do věznice ve Stryji. Dále byl odvezen do bývalého kláštera ve Starobělsku, odkud po dvou měsících putoval dál do Krasnojarska. Po dalších dvou měsících byl po řece Jenisej převezen do přístavu Dudinka a odtamtud vlakem až do cíle - do tábora v Norilsku. Každý den, po dobu 3 let, musel chodit několik kilometrů do kamenolomu, či odklízet sněh. Dávky jídla v táboře byly opravdu malé, a tak se po několika letech práce a hladovění dostal na úplné dno. Nakonec byl 8. března 1943 osvobozen Československými vojenskými jednotkami v SSSR, kterými byl poté převezen do Buzuluku. Poté byl 6. července 1943 odveden a absolvoval vojenský výcvik. Společně s dalšími Čechoslováky se zúčastnil bojů od Kyjeva až do Prahy jako člen dělostřelectva. Po válce dále sloužil v armádě, odkud byl v roce 1950 propuštěn. Následně pracoval v různých povoláních a v roce 1970 odešel do důchodu.



JOSEF JANOUŠEK

Josef Janoušek se vyučil řezníkem a ve Volyni (severozápad Ukrajiny), kam se rodina Janouškových přestěhovala, si vzal Marii Vackovou za ženu. První světovou válku přečkal díky práci v divizní kapele a po válce se mu podařilo zařídit si vlastní řeznictví v městě Išim v Rusku. Živnostníci ale byli v tehdejším Sovětském svazu pronásledováni, a to donutilo Josefa utéct do malé vesničky Rožděstvěna. Po smrti jejich syna Vladimíra se podařilo Josefovi a Marii přežít díky pomoci Baptistů, na jejichž shromážděních Josef občas kázal. Lidé patřící k církvi však byli pronásledováni a Josef byl bez pořádného soudu odsouzen na šest let do lágru. Tam přežíval s pomocí spoluvězně, se kterým se dělil o jídlo a díky kterému se mu podařilo dostat do skupiny sběračů oblečení. Tato práce obnášela svlékání mrtvol a odnášení hadrů do skladu a jelikož bylo v táboře přes deset tisíc mrtvých, tak ani toto nebyla lehká práce. Dále pracoval jako kuchař pro strážce a v roce 1939 byl propuštěn. Za doby jeho věznění se jeho žena Marie neustále přestěhovala kvůli vychovávání dětí ve „špatném duchu“ tedy ne v tom socialistickém.

ZÁVĚR

Náš zájem o toto téma vzbudila přednáška historika Štěpána Černouška. Cílem našeho týmu bylo poukázat na problematiku Gulagů, která stále není v povědomí lidí, navzdory četným pramenům. Snažili jsme se nahlédnout na Gulagy ze všech možných hledisek. Využili jsme tedy prameny internetové, knižní a vědomosti z již zmiňované přednášky.

Rádi bychom poděkovali za poskytnutí informací Ústavu pro totalitní režimy, stránce gulag.cz, panu Štěpánu Černouškovi a pedagogům Martině Strnadové a Antonínu Kolářovi.

Náš tým se skládal ze studentů 1.A Gymnázia Jana Keplera ve složení: Brůhová Štěpánka, Dolečková Anna, Sládek Šimon, Sticzay Teodor, Vágner Šimon, Vopěnka Sebastian, Železná Agáta, Žentelová Ráchel, Žezulka Herbert.